

Миракбарова Д.М.,
ТДИУ «Ижтимоий-гуманитар фанлар»
кафедраси 1-босқич таянч
докторанти (PhD)
e-mail: dmirakbarova@yandex.com

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИК ТАМОЙИЛИНИНГ МИЛЛИЙ ВА ДИНИЙ АСОСЛАРИ ТАҲЛИЛИ

ANALYSIS OF NATIONAL AND RELIGIOUS BASIS OF GENDER EQUALITY IN NEW UZBEKISTAN

АНАЛИЗ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕЛИГИОЗНЫХ ОСНОВ ПРИНЦИПОВ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация. Бугунги кунда янги Ўзбекистонда гендер тенглик принципини ҳаётда қўллаш, амалга ошириш учун етарли шарт-шароитлар яратилган, қонун ва қонун ости ҳужжатлар қабул қилинмоқда, ислохотлар амалга оширилмоқда. Лекин, афсуски, халқимиз улардан кенг фойдаланмаяпти ёки яқинлари томонидан йўл қўйилмаяпти. Ҳуқуқий онгимиз, маънавиятимиздаги бўшлиқлар гендер тенглик муаммосида яққол кўриниб қолмоқда. Гендер тенглик миллий ва диний қадриятларимизга қарама-қарши тушунча сифатида қўйилмоқда. Лекин аслида Ислом гендер тенгликка қаршими ёки уни қўллаб-қувватлайдими?

Таянч иборалар: Ислом, гендер тенглик, гендер ёндашув, феминизм, жамият, оила мустаҳкамлиги, таълим, тарбия, аёллар ҳуқуқлари, эркинлик.

Abstract. Today, in new Uzbekistan creates the necessary conditions for the implementation of the principle of gender equality, adopts laws and implements reforms. But, unfortunately, our people use it less or others prevent it from being used. Deficiencies in our legal consciousness and spirituality are evident in the problem of gender equality. It is wrong to think that gender equality is contrary to our national and religious values. But is Islam really against gender equality or does it support it?

Key words: Islam, gender equality, gender approach, feminism, society, the consolidation institute family, education, women's rights, liberty.

Аннотация. В нынешние дни в новом Узбекистане созданы достаточные условия для реализации принципа «гендерного равенства», приняты законы и постановления, проводится реформы. Но, к сожалению, наши люди достаточно ими не пользуются или не допускаются со стороны окружающих их людей. Пустота в нашем идеологическом пространстве заметна в проблеме гендерного равенства. Гендерное равенство рассматривается как противоположность нашим национальным и религиозным ценностям. Но действительно ли Ислам против гендерного равенства или одобряет его?

Ключевые слова: Ислам, гендерное равенство, гендерный подход, феминизм, общество, укрепление института семьи, образование, нравственность, права женщин, свобода.

Ҳар бир жамиятда ўз даври талабларига хос ва мос бўлган комил инсонни тарбиялаш энг долзарб вазифа бўлган. Бундай шахсни тарбиялаб, вояга етказишда аёлларимиз, она-ларимизнинг ўрни бекиёсдир. Аёллар ҳақида гап кетганда кўз олдимизга мунис, ожиза бир хилқат келади. Лекин ҳаёт синовларидан бардош билан ўтишда улардаги маънавий куч-қувватга кучли жинс вакиллари ҳам тан беришади. Бугунги кунда аёллар нафақат оила, уй-рўзғор ишлари билан бандлар, шу билан бир қаторда жамият ҳаётининг муайян соҳасида ўз фаолиятларини олиб бормоқдалар, илмий янгиликлар яратиб, жамият таракқиётига ўз ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев «Аёлларнинг турмуш шароитларини ҳисобга олган ҳолда, иш билан таъминлаш, опа-сингилларимизнинг оғирини енгил қилиш учун ҳар томонлама имконият яратиш, хотин-қизларнинг ижтимоий ҳаётимиздаги ўрни ва нуфузини ошириш бўйича давлат сиёсатини фаол давом эттиришни биз ўзимизнинг энг муҳим вазифамиз, деб биламиз»[2], деб таъкидлаганлар.

1948 йил 10 декабрда қабул қилинган «Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси» ва Ўзбекистон Республикаси Конституциясида «Миллати, дини, ирки, жинсидан қатъий назар ҳар бир инсоннинг тенг ҳуқуқли»[1:9]лиги таъкидлаб ўтилган. Аёлларнинг жамият ҳаётидаги ўрнини ошириш ва мустаҳкамлаш борасида бугунги кунда кўплаб ислохотлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 2 февраль куни «Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5325-сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 7 мартдаги «Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-4235-сон қарори, 2019 йил 2 сентябрь куни «Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида» ЎРҚ-552-сонли ва Ўзбекистон Республикасининг «Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуни, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 30 мартдаги «Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва уларнинг лойиҳаларини гендер-ҳуқуқий экспертизадан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» 192-сон қарори[8] ва бошқа бир қатор қонун ва қонун ости ҳужжатларимизга қўшимча ва ўзгартиришлар киритилди. 2020–2030 йилларда Гендер тенгликка эришиш стратегияси устида ишланмоқда. 2020 йил июль ойидан Ўзбекистон Республикаси Гендер тенгликни таъминлаш масалалари бўйича комиссияси ҳузурида Хотин-қизлар тадбиркорлигини ривожлантириш бўйича мувофиқлаштирувчи Кенгаш ўз иш фаолиятини бошлади. Хотин-қизларни жамиятда ўз фикри ва ўрнига эгалигига ишончини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг 486-сон қарорига кўра, 14 та ҳудудий ва 203та туман (шаҳар)ларда «Хотин-қизлар жамоатчилиқ кенгашлари» ташкил этилди [9]. Бу савобли ишлар жамиятимизнинг ҳар бир соҳасини қамраб олаётганлиги жамиятимиз ҳаётида аёлларнинг ўрни нақадар юксаклигини эътироф этмоқда.

Лекин давлатлар томонидан гендер тенгликни ривожлантириш учун турли тадбирлар ўтказилаётган бир пайтда халқимиз ичида аёлларни беҳурмат қилиш, улар устидан турли зўравонлик ва тазйиқлар ўтказиш, таълим олишига тўсқинлик қилиш, ўзини ва атрофидагиларнинг миллат савиясига ярашмаган флешмоблар ўтказиш ҳолатлари ҳам учраб турибди. Эркакларда «гендер тенглик» ёки «феминизм» тушунчаларига нисбатан салбий муносабатни кузатамиз. Фикр билдиришдан олдин эса, ушбу тушунчалар билан яқиндан танишган маъқул.

1955 йил америкалик олим Джон Мани илк бор «гендер» атамасини фанда қўллади. 1970 йиллардан бошлаб бу атама кенг тарқалиб, асосан феминизм йўналиши тарафдорлари

томонидан ривожлантирилди. Бу атамадан илмда фойдаланишдан асосий мақсад биологик жинсларнинг ижтимоий ҳаётдаги ўрни, тараққиёти ва тафавутли томонларини ўрганишдан иборат [10]. Биологик жиҳатдан жинс эркак ва аёл тушунчаларини билдирса, гендер тушунчаси жамиятда аёл ва эркакнинг ҳурмати, мавқеи, эгаллаб турган ўрни ва уларга нисбатан муносабатини билдиради. Гендер масалалари бўйича мутахассис, ҳуқуқшунос Малика Инакова Кун.уз сайтига берган интервьюсида гендер тушунчасига қуйидагича таъриф беради: «Эркак ва аёлнинг ўз ҳуқуқ ва манфаатларидан эркин фойдалана билиши – бу гендер. Инсоннинг жамиятда эгаллаб турган ролига нисбатан камситилишга учраши гендер ҳуқуқнинг бузилиши дейилади. Масалан, аёлларнинг фақат уй-рўзғор ишлари билан банд бўлиши, уларни жойи ошхонада деб тушуниш, эркакларнинг ўзларини аёлларга нисбатан устун тутишлари, уларга зуғум ўтказишга ҳаракат қилишлари гендер тенгликнинг бузилишига олиб келади. Ҳар бир фуқаро аёлми, эркакми, мансабдорми ёки ишчими, орган ходимими ёки жиноятчими давлат учун тенг. Давлат гендер тенгликни сиёсат даражасига кўтаради ва тегишли қонунлар қабул қилади. Давлат гендер тенглик орқали аёллар ва эркакларни ҳуқуқлардан тенг фойдаланиш имкониятини яратади. Давлат ўз сиёсати ва қонунчилигида гендер ёндашув асосида ишлайди. «Гендер ёндашув» деганда, аёлларнинг ўзига хос ҳолатларини, эркакларнинг ўзига хос хусусиятларини назарда тутиб, иккаласининг ҳуқуқ ва манфаатларини кўзлаган ҳолда иш тутиш тушунилади. Яъни, масалан қонунлар ишлаб чиқариш соҳасида аёлларнинг ҳам бўлиши аёлларнинг эркаклар инобатга ололмайдиган, тушуна олмайдиган баъзи ҳолатларини тушунтиришга, уларнинг манфаатларини тўғри етказиб бериб, керакли қарорлар қабул қилишга ёрдам беради. Худди шундай, эркаклар манфаатларини аёлларга нисбатан эркаклар яхшироқ англашади» [9]. Демак, гендер тенглик бу жамиятдаги ҳақ-ҳуқуқлардан, жинсидан қатъий назар эркин фойдалана билиш ҳуқуқи, адолатидир.

Жамият ҳаётида аёллар манфаатларининг аёллар томонидан қўллаб-қувватланиши Ислом динига ҳам ёт тушунча эмас. Масалан, Саодат асри даврида аёлларга боғлиқ турли саволлар пайдо бўлса, вазиятга қараб, ё Пайғамбаримизнинг ўзларидан, ё худ уларнинг аҳли аёллари орқали вазият ҳукмини сўраб билиб олишган. Поклик, никоҳ, талоқ, зиҳор каби аёлларга, оилага оид масалаларга аёлларнинг ташаббуси билан ойдинлик киритилган. Демак, ўша даврларда ҳам аёлларда билим олишга нисбатан қизиқиш кучли бўлиб, бу эркаклар томонидан тақиқланмаган.

«Феминизм» тушунчаси эса илк бор Ғарбда пайдо бўлган. Маълумки, XX асрнинг бошларида Ғарб аёли деганда асосан уй-рўзғор юмушлари билан банд бўлган аёллар тушунилган. Бу аёллар жамиятнинг тор дунёқараши туфайли бирор илм соҳасида ўзини кўрсатиш ёки муайян мутахассисликка эришиш каби имкониятлардан маҳрум бўлган. Асосан кам таъминланган ёки қулликда бўлган аёллар жамиятнинг энг паст даражасидаги ишлар билан шуғулланишган. Шу сабабдан ҳам феминизм оқими вужудга келиб, аёлларнинг билим олиш ва жамиятда ўз ўрнига эга бўлиш учун курашди. Бугунги кунда Ғарб мамлакатларида хотин-қизлар юридик ҳуқуқ ва эркинликларга, туғишни назорат қилиш ҳуқуқига эришдилар, олий таълим муассасаларида таълим олиб, жамият ҳаётида ўз ўринларига эришиб келишмоқда. Лекин минг афсуски, мустаҳкам оила масаласи Ғарб давлатларида оқсамокда. Ғарб аёлларининг бугунги кўринишини асосан илмда ютуққа эришган, жамиятда ўз ўрнига эга, аммо ёлғиз аёллар, оналар ташкил этмоқда [7:345]. Бу эса демографик инқирозга олиб келади. Кўнгил хотиржамлиги, ярим бахт орқали эришилган эркинлик ҳеч кимга таътимайди. Демак, икки тушунча икки хил маънони англатишини, феминизм Шарқ аёли, айниқса ўзбек аёлларининг менталитети, миллий

ва диний кадриятларига умуман тўғри келмаслиги, ва ҳатто ундан фойдаланмаслигини тушунишимиз қийин бўлмаса керак. Лекин гендер тенглик ҳар бир жамият ривожини учун муҳим ва бу аҳолисининг аксарият қисми Ислом динига эътиқод қилувчи давлатлар учун бегона эмас. Гендер тенгликни талаб қилиш Ислом ахлоқ-одоб қоидаларига ҳам зид келмайди.

Аёл киши эрининг қўлида бир ниҳолдир. Уни қандай парвариш қилиш, дағаллаштириш ёки назоратини сақлаб қолиш шу эркакка боғлиқ бўлади. Бугунги жамиятимизда ўз бурч ва мажбуриятларини тўлиқ англаб етмаган, амал қилмайдиган, ўзи бажармаганига яраша аёлидан итоатни, бурчларига амал қилишни талаб этаётган, ишлаётган, ўқиётган аёл-қизларимизга бўхтон тошларини отаётган, миллий ва диний кадриятларимизга беписанд бўлган эркаклар ҳам мавжуд. Айрим ҳолларда рўзғорини тебратиш учун ҳалол меҳнат қилаётган аёлларга беписанд муносабатни, ахлоққа зид ишларни боғлаб тухмат қилиш энг ачинарли ҳолат. Қуръони Каримнинг Нур сурасида покиза аёлларга тухмат қилган одамларга дарра урилиши, уларнинг гувоҳлиги қабул қилинмаслиги, чунки улар фосиқ – итоатсиз эканликлари айтиб ўтилган [3:315]. Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда эса: «Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай деганларини эшитганман: «Банда бир гапни аниқламай гапириб қўяди-да, шу сабабли дўзахнинг машриқ (ва мағриб) оралиғидан ҳам узоқроқ жойига тойилиб, қулайди»[4:8], дейилган.

Бирор воқеага ҳолис баҳо бериш учун унга юзаки қарашимиз нотўғри. Вазиятга ҳар томонлама эътибор бериб, ўрганиш лозим бўлади. Балки ишлаётган аёлнинг бошқа боқувчиси йўқдир, ёки боқувчиси турли касалликлар билан оғриётган ёхуд ногирон инсондир. Ёки бу аёлнинг қобиляти, заковати, тиришқоқлиги ҳам оилани, ҳам касбини бир маромда олиб боришга етар. Нима учун қобилятини «ким нима деркин?» деган аҳамиятсиз гап-сўзларни деб йўқ қилиб юбориши, Аллоҳ берган илмдан ўринли фойдаланиб, халқига, жамиятига фойда келтирмаслиги лозим?

Қуръони Каримнинг Нисо сураси 29-оятда «Эй мўминлар, молларингизни ўрталарингизда ноҳақ йўллар билан емангиз! Балки ўзаро ризолик билан бўлган савдо-сотик орқали мол-дунё касб қилингиз» дейилган [3:72]. «Аёллар» маъносини англатувчи ушбу сурада оят қаратилган кишилар эркак ёки аёлга бўлинмаган. Умумий ҳукм орқали ҳалол меҳнат қилиш лозимлиги уқтирилган. Ҳаттоки, Пайғамбаримизнинг аёлларидан бири бўлмиш Зайнаб бинти Жаҳш онамизнинг касб-ҳунар қилиб, ундан яхшилик йўлида фойдаланганлари тарихдан маълум. «Қўли моҳирлик, тери ошлаш, тикувчилик қилиб, маблағ топиб уни садақа қилиш Зайнаб бинти Жаҳш онамизнинг катта фазллари эди» [5:258].

Бутун дунё учун синовли давр ҳисобланаётган коронавирус пандемияси даврида янги Ўзбекистон – янги дунёқараш билан илгари чиқиб, бир қатор ислохотлар амалга оширилди. Коронавирус пандемияси вақтида ижтимоий аҳволи ва турмуш шароити оғирлашган оилаларнинг бандлигини таъминлаш орқали уларга даромад манбаи яратиш бўйича «Вақтинча тартиб» йўналишлари, жумладан, оилавий тадбиркорлик дастурлари асосида; ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиш асосида; ҳунармандчилик фаолиятини йўлга қўйиш асосида даромад манбаини яратиш; томорқа хўжалигида ўзини ўзи банд қилиш асосида қўшимча даромад манбаини яратиш кабилар ишлаб чиқилди. Аҳволи ва турмуш шароити оғирлашган оилаларнинг иқтисодий ҳолатини яхшилаш мақсадида уларга 1 167 640 млн. сўм кредит ажратилди. Бу орқали ўз иқтисодий ҳолатларини ўнглаб олган оилалар «Саховат дафтари» яъни аҳволи ва турмуш шароити оғирлашган оилалар сафидан нормал иқтисодий ҳаёт кечириш ҳолатига қайтдилар. Масалан, оилавий тадбиркорликни йўлга қўйиб «Саховат дафтари»дан чиқарилган оилалар сони 13 381 та, ҳақ тўланадиган

жамоат ишларига жалб этилганлар 114 288 нафар, хунармандчилик фаолиятини йўлга қўйиш орқали «Саховат дафтари»дан чиқарилган оилалар сони 4 073 та, томорқа хўжалиги орқали «Саховат дафтари»дан чиқарилган оилалар 27 524 тани ташкил этмоқда [9].

Оиланинг иқтисодий кенгчилиги унинг ҳаловатига, психологик – маънавий ҳолатига ҳам таъсир этади ва бунда аёлларнинг ўрни беқиёс. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 2020 йил 20 август куни мутлақо янги тизим, тартиб ва ёндашувлар асосида иқтисодий фаолликни ошириш ҳамда ҳар бир туман ва шаҳарларга қўшимча захира яратиш чора-тадбирлари юзасидан ўтказилган видеоселекторда «Аёллар дафтари» юритилиши таъкидланди. «Аёллар дафтари»га ишсиз, боқувчиси бўлмаган хотин-қизлар ва ёлғиз оналар қайд этилди, ҳар бири билан манзилий ишланмоқда. Янги тизим, тартиб ва ёндашувлар асосида ишсиз ёшлар ва хотин-қизлар бандлиги таъминланмоқда, улар меҳнат бозорида талаб юқори бўлган касблар ва тадбиркорликка ўқитилади, шу орқали бизнесини йўлга қўйишида молиявий қўллаб-қувватланади.[9]

Оиша онамиз розияллоху анҳо аёл кишининг ишсиз қолишига қарши эдилар. У киши аёлларни доимо фойдали меҳнатга чорлардилар ва: «Аёл кишининг қўлидаги урчук Аллоҳнинг йўлидаги жиҳод қилувчи мужоҳиднинг қўлидаги найзадан яхшидир», дер эдилар. У киши бир куни бир аёлнинг қўлида урчукнинг изини кўриб қолиб: «Сенга Аллоҳ тайёрлаб қўйган нарсаларнинг башоратини бераман. Эй аёллар жамоаси! Аллоҳ сизлар учун тайёрлаб қўйган нарсаларнинг баъзисини кўргангизда, эртаю кеч тиним билмас эдингиз. Қай бир аёл ўзи, эри ва болалари учун урчук йигирса, албатта, Аллоҳ азза ва жалла унга жаннатдан мағриб ва машрикдан кенгроқ уй беради. Ҳар бир тўкиган кийими учун унга бир юз йигирма минг шаҳар берилади. Эй аёллар жамоаси! Эрларингизга итоат қилганингиз, болаларингизга хизмат қилганингиз учун сизларга Аллоҳ таолонинг ҳузуридаги нарсаларнинг башоратини қабул қилинг! Сизлар бу дунёда мискин бўлсангиз ҳам, у дунёда анбиёларнинг хотинлари билан бирга жаннатга биринчи борганлардан бўласиз. Аллоҳ таоло сизларнинг қабирадан бошқа гуноҳларингизни мағфират қилади», дедилар [5:258]. Кундалик уй-рўзғор ишлари билан банд бўлган аёлнинг ҳурмати шу даражада бўлса, бунга қўшимча сифатида ҳам ишни, ҳам илмни эплаётган, ҳам оиласи мустаҳкамлиги учун курашаётган аёлларнинг даражаси қандай экан?!

Ҳар бир иллат бекорчилик, ўздан бошқани дардини ҳис қилмаслик, лоқайдликдан келиб чиқади. Макҳул розияллоху анҳу Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг: «Ғийбатчи, маддох, таъна қилувчи ва ўликка ўхшаб юрувчи кишилар бўлишдан сақланинглари», деган ҳадисларидаги «ўликка ўхшаб юрувчилар»ни касб билан шуғулланмайдиган кишилар, деб изоҳлаганлар» [6:25]. Бу иллатлар нафақат бир инсон, балки жамият келажагига салбий таъсир қилишидан огоҳ бўлайлик.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: «Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи. 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. «Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз». Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига кириш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ. «Халқ сўзи» газетаси, 2016 йил, 15 декабрь.
3. Куръони Карим. Таржима ва изоҳлар муаллифи Шайх Алоуддин Мансур. – Т.: «Чўлпон» нашриёти, 1992.
4. Олтин силсила: 8-жуз: Саҳиҳул Бухорий. – Т.: «HILOL-NASHR», 2018.

Музаффарова К.З. ,
ҚарМИИ катта ўқитувчиси
e-mail: kamolayorqin84@mail.ru

МИНТАҚА ИҚТИСОДИЁТИГА ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИ ЖАЛБ ЭТИШ ҲОЛАТИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ РЕГИОНА

STATE AND PROSPECTS OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT IN THE REGION'S ECONOMY

Аннотация. Ушбу мақолада Қашқадарё вилояти иқтисодиётида хорижий инвестицияларнинг ўрни ва улуши, ижтимоий-иқтисодий тизим сифатида Қашқадарё вилоятининг SWOT-таҳлили, хорижий инвестиция иштирокидаги корхоналарни шакллантиришидаги муаммолар ҳамда уларни бартараф этиш бўйича хулоса ва таклифлар келтириб ўтилган.

Таянч иборалар: хорижий инвестиция, инвестиция муҳити, қўшма корхона, маҳсулот, аҳоли даромадлари, экспорт, импорт.

Аннотация. В данной статье рассмотрены роль и доля иностранных инвестиций в экономике Кашкадарьинской области, SWOT-анализ Кашкадарьинской области как социально-экономической системы, проблемы формирования предприятий с участием иностранных инвестиций, а также выводы и предложения по их устранению.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, инвестиционный климат, совместное предприятие, продукт, доходы населения, экспорт, импорт.

Abstract. This article discusses the role and share of foreign investment in the economy of Kashkadarya region, SWOT analysis of Kashkadarya region as a socio-economic system, problems of forming enterprises with foreign investment, as well as conclusions and suggestions for their elimination.

Key words: foreign investment, investment climate, joint venture, product, household income, export, import.

Жаҳон иқтисодиёти ривожланган давлатларда АКТга асосланган рақамли иқтисодиётнинг ривожланиши натижасида, ривожланаётган давлатларда қувиб етиш сиёсати асосида ишлаб чиқаришни модернизациялаш, техник ва технологик тараққиёт асоси бўлган хорижий инвестицияларга талаб ошиб бормоқда. 2017–2019 йилларда жаҳон бозорида хорижий инвестициялар ҳажмини 15–18%га пасайиши рақобат курашини шиддатли тус олишига олиб келди. Глобаллашув ва интеграция жараёнлари кучайиб бораётган бугунги кунда «Ривожланаётган давлатларга инвестицияларни кириб келиши, 2% ўсиш